

Bestiarium Zircense - könyvbemutató

2016/10/07



A nemzésre készülő elefánt keletre megy a Paradicsom közelébe, ahol a mandragóra nő. A nőstény eszik a gyümölcsből, majd párját is megkínálja. Míg párja eszik, a nőstény elcsábítja őt és megfog. Kicsinyét vízben szüli meg, ahol ellensége, a sárkány, nem tudja megtámadni őt. – A zirci Bestiarium egy vaskos középkori könyv utolsó tizenhat oldalát alkotja. A valós és képzelt lényeket leíró hasonmáskiadást Zircen mutatjuk be október 13-án.



leo habet tres nas p
 ma est qd p cacumna
 mona amat ne et si yliget
 et quecat a venatoribz statim
 cum frutu venatoru ad cauda
 sua legit refugia sua. **¶** Cum
 venatores nequunt emu mxe
 me. **¶** Hic saluator ne sigt
 spualy leo de tbn iuda co
 opuit refugia sue caritate
 rely. **¶** Domet missus a patre
 descendit in vtraq vrgny
 ut saluaret gony humanu
 pccat. **¶** Hic ignoraq d'aly

drine
ihū qm

stet inimicus ne qd pced homin
 morantibz qm fuerim veant dngl
 rebant ad vey qm ad ro asand'bat
¶ Secunda na qd qm dormit oclay aptay h
 poralit obdormit mte. **¶** Depulay qd et dertay rug ruglabat
 Hic de m carit' Ego dormio et cor meud vigilat
 p' d'ere no dormitabit neqz dormiet qm custodit isrl. **¶** Taa
 na qd omni hna passit catuloy suoy m abdite et custodit
 vey t'ny diebus domet vnyqz p' vore Taa die ad rugi
 tu vey rursiat. **¶** Hic omnipotens p' filud suud respiciant
 die sua d'ere apla suo Jaco. **¶** Dormitant m lacu leonud
 Et sicut catuly leonud suscitabit. **¶** Leo igit symca quut vt
 duocet quo possit p'vcau leonud et maxime albu vuluz
 spual' oradim. **¶** Taa homin leonud na qd vt ibi lesi
 iniquant vassa. **¶** Idem exm rationabiles hominay d'ere
 debent qm no lesi vassantur. **¶** Et m nocentay oppulit cum
 mbeat xpiana lex m'icoy d'mitte vberoy p' m leony m'ic
 aff'ny. **¶** Hic p'ffiat vni p'icut aptay abony p' m leony m'ic



Est animal quod parca de vnaud p'ud
 coloru hng et s'frenosissimud nimis et
 mansuetud p'ny dr d'io qm m'icud
 h'it solim draconum. **¶** Cum g' comedat
 et faciatum sut. **¶** Verondit se m spelunca amioz v'p'p'it
 sua et dormit. **¶** post tudud durm v'cco dracoone que
 exsuegt a somno et emittit magnum valde ed'it
 rugitud et abor rug odac suauissimay venenu 2 d'
 v'it om acomatum. **¶** Cum aut audiat
 rug v'orum ala amaha p'p' suauitate
 odory p'ruit cum q'mny v'rat. **¶** Hic aut
 draco audim' v'orum rug v'rad p'ltay
 fugit m cauday. **¶** Hic im'f'ary ad' m'icud m'icud
 et tamq motuy m mobilz manet. **¶** Hic et d'ny ne h'it
 v'ray parca descendit d'ely vaput rug de plate d'v'li
 Et p' m'icadonem sua p'adit nos m filuz p'cept omia ra
 ptua qd duad captivitatim dedit dona homin. **¶** Hic v'rad

Et ma
parca q' no e
pulcor alt
Et e' o'z a'clit
venenu 2 d'
ipm f' qd

[1]Az Országos Széchényi Könyvtár és a Zirci Ciszterci Apátság közösen adta ki a Bestiarium Zircense című hasonmás kiadványt, amely egy a Zirci Ciszterci Apátságból az Országos Széchényi Könyvtárba került 15. századi kézirat Bestiariumának mérethű hasonmását tartalmazza. A mű első, zirci könyvbemutatója október 13-án, 16 órakor kezdődik, majd az esemény a közeljövőben több helyszínen is megismétlődik.

A könyvet [Csányi Vilmos](#) [2] etológus, az MTA rendes tagja mutatja be, aki **Dr. Boreczky Anna** művészettörténésszel, a kötet szerkesztőjével beszélget a moralizáló állattörténetek középkori hagyományáról, illusztrációik jellegzetességeiről, valamint a Bestiarium Zircense egykori használatának kérdéseiről.

A megjelenteket köszönti: **Dékány Árpád Sixtus** ciszterci apát és **Dr. Boka László** tudományos igazgató

Időpont: 2016. október 13. 16 óra

Helyszín: Országos Széchényi Könyvtár Ciszterci Műemlékkönyvtár, Zirc – Díszterem 8420 Zirc, Rákóczi tér 1.

[Meghívó](#) [3]

A kötetről: Bestiarium Zircense

Hasonmás az OSZK Cod. Lat. 506-os jelzetű kódexéből, Boreczky Anna bevezetőjével.
Budapest, OSZK, 2016

A zirci Bestiarium egy vaskos középkori könyv utolsó tizenhat oldalát alkotja. Kézzel írt és illusztrált lapjait oroszlánok, szirének, galambok, kígyók – emlősök, madarak, hüllők – valós és képzeletbeli lények rajzai népesítik be. Bár a képek nem képzett művész alkotásai, számunkra mégis érdekesek: esetlegességükben és esetlenségükben egy régmúlt világ könyvkultúrájának mindennapjait keltik életre, ahogyan az egyes állatok jellegzetességeit és viselkedését bemutató szövegekben is egy első olvasatra talán furcsának tűnő, a maga idejében mégis széles körben elterjedt tudás és hitvilág tárul elénk. A zirci kézirat a 15. században készült, de a benne olvasható mű, a Bestiarium jóval korábban, a 12. században jött létre számos, még régebbi szöveg, első sorban az ún. Physiologus felhasználásával. Ily módon a Bestiariumban hosszú évszázadok megfigyelései és mítoszai rakódtak egymásra, és őrződtek meg számunkra.

Et quia mente oculos ad diu[m] et tunc rationabile ut aquille
 iunguntur tua. Affertur p[er] q[uod] pullos suos radios solis abici
 et in media aerey ungue suspendat. p[er] si d[omi]n[u]m hunc solis
 mactadam onuloze acrim in ofufo nituendi ungue fudant. h[ic]
 pbatur q[uod] ueritatum natur[am] probant. Ita et tu homo ad potes
 zede affia solis qui. 2. p[er] p[er] tunc plus dei ueritas q[uod]
 uo uo[rum] sua radio solis mactat q[uod] d[omi]n[u]m et indignis
 tanto p[er] d[omi]n[u]m. Ver[um] estimatur. Educatione dignus f[ac]t[us] q[uod] f[ac]t[us]
 indignis susceptione. Non q[uod] cum adbitate natur[am] f[ac]t[us] iudicium
 tegetate ueritatem. Ver[um] q[uod] p[er] fud abducat. q[uod] q[uod] abici ueritas



Signia saluatoris Caladruy totus 3. albi
 cuius uisus finis ouat oculoze caligine. h[ic]
 in atus regim mactatur. q[uod] ipus 2. m[er]g[us]
 tudine. h[ic] caladruy cognoscitur si ueritas
 an mouatur. q[uod] q[uod] est infinitas aduote
 d[omi]n[u]m. ut ueritas. autu faciem sua abiciuo.
 et cognoscitur q[uod] mouatur. 2. q[uod] aut m[er]g[us]
 nutat uisus p[er]tinet aduote. mactatur m[er]g[us]
 uisus. et assumptur uisus ueritatem homin[um]

ad d[omi]n[u]m
 salua

mita se et uolat in aerea q[uod]da solis et d[omi]n[u]m infinitatis
 uisus et dispergit. tam et sanatur infim[us]. Caladruy habet
 p[er]p[et]ua saluatoris totus 3. candidus. q[uod] d[omi]n[u]m q[uod] p[er]m no f[ac]t[us].
 ueritas aut d[omi]n[u]m de ueritas autu faciem sua et iudicium p[er] m[er]g[us]
 dulcitate illoze. ut ueritas si adnos. talis infinitas m[er]g[us] et
 p[er]p[et]ua ueritas. Caladruy in lignu[m] et et ascendit in albu[m]
 d[omi]n[u]m captiuitatem. dedit dona homin[um].

Signia de ascensio d[omi]n[u]m.



Est auis que d[omi]n[u]m affida latine uo
 stitueron h[ic] quib[us] penas. q[uod] no uo
 lat. pedes aut ramelli similes ad
 uo ueritas ipus et oua sua pondat
 cluat oculos suos ad celum et m
 tendit. q[uod] illa stella que de uer
 ylica apparet. Non ueritatem oua
 sua nisi q[uod] ouerit illa stella
 q[uod] aut ueritas. ita mensuram m[er]g[us]
 ipam stellam. fadit m[er]g[us] ubi po
 nat oua sua. et coepit d[omi]n[u]m sabulo
 Cum ascendit d[omi]n[u]m loco illo. statim
 obliuiscitur et uisus ueritas ad

oua sua. Tranquillitas quib[us] auis et ipus h[ic] p[er]p[et]ua in
 d[omi]n[u]m ut est atq[ue] mactata aena et coquat oua sua
 et educat pullos. q[uod] q[uod] affida cognoscit ipus sua et
 obliuiscitur postentate sue et t[er]ra p[er]p[et]ua. p[er]p[et]ua ueritas
 Quanto magis. o homo. f[ac]t[us] ad ueritas f[ac]t[us] ueritas ueritas
 ueritas. p[er]p[et]ua quam d[omi]n[u]m homo factus. et ueritas te
 de p[er]p[et]ua ueritas. d[omi]n[u]m ad p[er]p[et]ua ipus sui m[er]g[us] ylica f[ac]t[us] u

[4]A Bestiariumban ránk hagyományozott képzetek és képek abból a felfogásból erednek, mely szerint a világ, azon belül a természet rendjében a teremtő isteni akarat megnyilvánulása ismerhető fel. A teremtmények, köztük az ember, egyazon isteni terv részei, és valóban, a Bestiarium-ban nemegyszer egymással kapcsolatban állóként jelennek meg. Mindazonáltal a mű első sorban az erényekről és a bűnökről szól, magyarázatai erkölcsi példázatok, melyekben a teremtett világ élőlényei pozitív és negatív szimbolikus tartalmak (az újjászületés, a szülői/gyermeki szeretet, vagy éppen a megrontó csábítás) hordozóiként jelennek meg. Ennek megfelelően helyét ma nem a Bestiarium-nál jóval nagyobb számban fennmaradt középkori enciklopédiák körében, hanem a példázatirodalom, a prédikációk színesítését szolgáló exemplumgyűjtemények, illetve az elemi oktatás céljait (is) szolgáló, moralizáló-didaktikus lelkeségi irodalom keretein belül keressük.

A Bestiarium évszázadokkal korábbi szövegekre támaszkodott, hitelét részben a hagyománynak, részben a felhasznált szövegek, vagy hivatkozott szerzők tekintélyének köszönhette. Bár leírásai és értelmezései ma már idegenül hatnak, mégsem kizárólag egy távoli világ hírhozóiként érdekesek. A Bestiariumban szereplő mitikus-legendás élőlények ma is köztünk élnek és a populáris/vizuális kultúra szereplőiként, pl. Harry Potter főnixének, vagy a Starbucks Coffee újabban visszafogottabbá alakított, de még mindig felismerhető kétfarkú sellőjének – Bestiariumunk egyik érdekes lakójának – az alakjában nap, mint nap ránk köszönnek.

[5]A kötet szerzői az alábbi módon láttatták az elefántot: Elefánt (Elephans). A perzsák és indiaiak egy az elefánt hátára erősített fa toronyból harcolnak. A nemzésre készülő elefánt keletre megy a Paradicsom közelébe, ahol a mandragóra nő. A nőstény eszik a gyümölcsből, majd párját is megkínálja. Míg párja eszik, a nőstény elcsábítja őt és megfog. Kicsinyét vízben szüli meg, ahol ellensége, a sárkány, nem tudja megtámadni őt. Az elefánt nem tudja behajlítani a térdét, ezért egy fának dőlve alszik. Ha a fát kivágják, az elefánt eldől, és sem egy nagy elefánt, sem tizenkét elefánt nem tudják felemelni őt, de a legkisebb elefánt segítségével fel tud kelni és így megszabadul.

Az elefántpár Ádámot és Évát jelképezi, akik a Paradicsomban nem éltek házasságot. Éva csak azután fogant, miután ettek a tiltott fa gyümölcséből és kiűzettek a Paradicsomból. A bűnbe esett emberiséget sem a törvény, sem a próféták nem tudták felemelni, csak Jézus, aki alázatosságában mindenek között a legkisebb volt.

Várjuk Önöket a Zircen!

[Képes beszámoló az eseményről](#) [6]

2016/10/07 - 10:31

Forrás webcím: <https://oszk.hu/hirek/bestiarium-zircense-konyvbemutato>

Hivatkozások:

[1] <https://oszk.hu/sites/default/files/bestiarium001.jpg>

[2] http://web.t-online.hu/csanyi14/Csanyi_Vilmos/Kezd%C5%91lap.html

[3] <https://oszk.hu/sites/default/files/zirci-bestiarium-meghivo.jpg>

[4] <https://oszk.hu/sites/default/files/bestiarium003.jpg>

[5] <https://oszk.hu/sites/default/files/elefant-zirc.jpg>

[6] http://indafoto.hu/nemzetikonyvtar/bestiarium_zircense_konyvbemut

[7] <https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek>